

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 15CoP/30/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1417203989
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Blanka Podmajerská
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:1417203989.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Blanky Podmajerskej a členiek senátu Mgr. Aleny Čakváriovej a Mgr. Patrície Železníkovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom u matky, zastúpená kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Vazovova 7/A, 816 16 Bratislava, dieťa rodičov : matka C. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XX, XXX XX E., zastúpená: TORA Legal, s. r. o., advokátska kancelária, Námestie SNP 478/19, 811 01 Bratislava, IČO: 36 866 326 a otec F. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. X, XXX XX A., t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody, Dlhé Lúky1, Hrnčiarovce nad Parnou, o návrhu na úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, na odvolanie matky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 03.11.2022, č. k. 13P/77/2017-409, jednomyselne takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie sa v napadnutej časti (t.j. vo výrokoch II., IV., VII. v časti, v ktorej zamietol návrh matky na pozbavenie výkonu rodičovských práv a povinností otca) a v závislom výroku IX. o trovách konania p o t v r d z u j e .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. V napadnutom rozhodnutí súd prvej inštancie zveril maloletú A. B., nar. XX.XX.XXXX do osobnej starostlivosti matky (výrok I.), otcovi obmedzil jeho rodičovské práva v rozsahu práva úpravy styku s maloletou a práva zastupovať maloletú a spravovať jej majetok (výrok II.), zakázal styk otca s maloletou (výrok III.), oprávnenie zastupovať maloletú a spravovať jej majetok zveril matke maloletej (výrok IV.), otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletej A. B., nar. XX.XX.XXXX, výživným vo výške 200 eur mesačne, vždy do 15. dňa v mesiaci k rukám matky maloletej, počnúc dňom 28.03.2017 (výrok V.), ročné výživné na maloletú za obdobie od 28.03.2017 do 31.10.2022 v sume 4 548,23 eur povolil otcovi platiť v pravidelných mesačných splátkach po 100 eur spolu s bežným výživným k rukám matky maloletej, pod následkom straty výhody splátok v prípade nezaplatenia čo i len jednej splátky, počnúc dňom 15.11.2022 (výrok VI.), vo zvyšnej časti návrhy otca a matky zamietol (výrok VII.), zrušil uznesenie Okresného súdu Bratislava IV č. k. 13P/77/2017-42 zo dňa 27.04.2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/263/2017-60 zo dňa 26.06.2017 a uznesenie Okresného súdu Bratislava IV č. k. 13P/77/2017-143 zo dňa 16.10.2018 (výrok VIII.) a napokon deklaroval, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (výrok IX.).

2. Rozhodnutie právne odôvodnil § 36 ods. 1 prvá a druhá veta, § 38 ods. 2, 3, 4, § 39 ods.1, 2, 3, 4, § 62 ods. 1 -5, § 65 ods. 1, § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „Zákon o rodine“) a § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej „C. m. p.“) konštatujúc, že v otázke osobnej starostlivosti matky o maloletú sa rodičia zhodli v tom, aby

bola maloletá zverená do osobnej starostlivosti matky (otec s osobnou starostlivosťou matky v priebehu konania súhlasil).

3. Pri posudzovaní návrhov matky na zákaz styku otca s maloletou a pozbavenia práva na zastupovanie a spravovanie majetku maloletej, s poukazom na ust. § 38 ods. 2 až 4 Zákona o rodine, dospel súd prvej inštancie k záveru, že na pozbavenie otca rodičovských práv a povinností v danom prípade neboli splnené zákonné podmienky, keďže otec nezneužíval svoje rodičovské práva a povinnosti týraním, zneužívaním, zanedbávaním maloletého dieťaťa alebo iným zlým zaobchádzaním s maloletým dieťaťom, alebo výkon rodičovských práv a povinností napriek predchádzajúcim upozorneniam závažným spôsobom zanedbával. Mal však za to, že v danej veci boli splnené podmienky pre obmedzenie otca v jeho rodičovských právach, a to v rozsahu úpravy styku s maloletou, ako aj v rozsahu zastupovania maloletej a spravovania jej majetku uvedomujúc si, že pri rozhodovaní o úprave styku s rodičom, ktorému nie je maloleté dieťa zverené do jeho osobnej starostlivosti, by mal rešpektovať právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom (čiže aj k otcovi), ako aj na právo otca na styk s maloletým dieťaťom, avšak vždy má prihliadať na najlepší záujem maloletého dieťaťa. Vzhľadom na fakt, že otec bol v priebehu konania právoplatne odsúdený rozsudkom Okresného súdu Pezinok č. k. 39T/26/2021-1231 zo dňa 03.12.2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 1To/12/2022 zo dňa 23.03.2022, za sexuálne orientované trestné činy spáchané na maloletých dievčatách, či už v štádiu dokonania alebo prípravy, mal za to, že sú splnené podmienky na obmedzenie rodičovských práv otca. Na základe uvedeného otcovi zakázal styk s maloletou dcérou a zároveň obmedzil jeho právo zastupovať maloletú a spravovať jej majetok zohľadňujúc záujem maloletej dcéry a jej zdravý fyzický a psychický vývoj, pričom vzhľadom na sexuálnu deviáciu otca - hebefiliu, ktorá bola zistená znaleckými posudkami, na ktoré poukázal rozsudok Okresného súdu Pezinok č. k. 39T/26/2021-1231 zo dňa 03.12.2021, sa takéto obmedzenie pri maloletom dieťati, zvlášť maloletom dievčati vo veku 7 rokov, javí ako najracionálnejším riešením v záujme jej ochrany už v tomto veku. V danej veci mal zákonné podmienky pre obmedzenie otca v jeho rodičovských právach za splnené, keď si to vyžaduje záujem maloletého dieťaťa a zároveň predmetnými rozsudkami bolo preukázané, že otec žije neusporiadaným spôsobom života (trestné činy páchal na maloletých v priebehu niekoľkých rokov) a zavinene sa správa spôsobom, z ktorého možno vyvodit', že je ohrozená riadna výchova dieťaťa. Pri tejto úvahe zohľadnil súhlas otca na obmedzenie jeho rodičovských práv, keďže aj tak to aktuálne inak nemá význam. Zároveň však pripomenul, že v prípade ak by odpadli dôvody, pre ktoré došlo k obmedzeniu rodičovských práv otca, môže súd toto obmedzenie zrušiť. Keďže rozhodnutím došlo k obmedzeniu otca aj v rozsahu zastupovania maloletej a spravovania jej majetku, súd toto právo priznal vo výroku IV. rozsudku v celom rozsahu matke.

4. O výške výživného na maloletú rozhodol s prihliadnutím na majetkové a zárobné pomery rodičov a odôvodnené potreby maloletého dieťaťa, ktoré podrobne uviedol v ods. 21-24 odôvodnenia rozhodnutia. Vzhľadom na zistené príjmy rodičov a výdavky maloletej, súd prvej inštancie ustálil výšku výživného na sumu 200 eur mesačne, poukazujúc pritom na uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/263/2017-60 zo dňa 26.06.2017, ktorým bolo určené dočasné výživné vo výške 200 eur, pri zohľadnení pomerov matky, ktorá ešte v tom čase študovala na strednej škole a čerpala rodičovskú dovolenku, nebola zamestnaná v riadnom pracovnom pomere, a teda bola finančne odkázaná na pomoc ostatných príbuzných. Zároveň však poukázal na neprimeranosť navrhovaného výživného vo výške 500 eur. Súd prvej inštancie uviedol, že sa prikláňa k tomu odôvodneniu aj v konaní vo veci samej, keď vychádzajúc z reálnych výdavkoch na maloletú ustálených súdom, tieto ani raz neprekročili sumu 400 eur, pričom v rokoch 2017 a 2018 tieto výdavky neboli ani vo výške 360 eur. Za uvedené obdobie prihliadol na fakt, že matka ešte študovala a reálne vyšší príjem ako mala z výživného od otca a rodičovského príspevku, prípadne pomoci od vlastnej rodiny, dosahovať nemohla. Súd prvej inštancie poukázal na to, že matka od 03/2019 podniká, je sama schopná dosahovať príjem, ktorý za roky 2021 a 2022 aj preukázala, približne v hodnote do 950 eur netto. Otcovi ponechal vyživovaciu povinnosť vo výške 200 eur aj napriek tomu, že je vo výkone trestu odňatia slobody a aktuálne nedosahuje žiaden príjem. Mal však za to, že otec sa dostal do tohto postavenia, keď nie je schopný dosahovať príjem iba vlastným konaním, keď mu bol udelený trest odňatia slobody, v dôsledku čoho sa zbavil objektívnej možnosti plniť si svoju vyživovaciu povinnosť voči maloletému dieťaťu, čo však nie je možné počítať na ťarchu maloletého dieťaťa. Na základe uvedeného vychádzal nie z aktuálneho reálneho príjmu otca, ale uplatnil princíp potencionality príjmov otca, ktoré by mohol zarábať v prípade, ak by sa trestných činov nedopustil (t. j. príjmu, ktorý podľa vyjadrení dosahoval, približne do výšky 1 500 eur). Vzhľadom na ustálené reálne výdavky, vek a nevyhnutné potreby maloletej, dospel k záveru, že otec by sa mal

podieľať aspoň na polovici týchto nevyhnutných výdavkov, a to odo dňa podania návrhu matkou, t. j. od 28.03.2017. Keďže otec matke na výživu maloletej v období od 28.03.2017 do 31.10.2022 neprispieval dostatočne, vznikol mu na výživnom dlh vo výške 4 548,23 eur (rozdiel medzi výživným vo výške 13 426 eur, ktoré mal otec uhradiť a výživným v celkovej sume 8 377,77 eur, ktoré titulom výživného za rozhodné obdobie uhradil). Vzhľadom na výšku zročného výživného a aktuálne možnosti jeho splácania, povolil otcovi zročné výživné zaplatiť v mesačných splátkach spolu s bežným výživným k rukám matky maloletej (§ 232 ods. 3 C. s. p.). Vo zvyšnej časti návrhy rodičov zamietol.

5. Keďže rozsudkom o úprave rodičovských práv a povinností zanikla potreba úpravy nariadenej neodkladnými opatreniami, súd prvej inštancie napokon vo výroku rozhodnutia zrušil uznesenie Okresného súdu Bratislava IV č. k. 13P/77/2017-42 zo dňa 27.04.2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/263/2017-60 zo dňa 26.06.2017 a č. k. 13P/77/2017-143 zo dňa 16.10.2018.

6. O trovách konania rozhodol podľa § 52 C. m. p.

7. Proti výrokom II., IV. a VII. rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie matka maloletej navrhujúc, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. a IV. zmenil tak, že otec je pozbavený rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletej v celom rozsahu a matke udelil oprávnenie vykonávať rodičovské práva a povinnosti vo vzťahu k maloletej trvale v celom rozsahu, alternatívne, aby rozsudok zmenil v napadnutých výrokoch II. a IV. tak, že otcovi obmedzí jeho rodičovské práva v rozsahu práva úpravy styku s maloletou a práva zastupovať maloletú a spravovať jej majetok, rozhodovať o podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností, najmä o vyťahovaní maloletého dieťaťa do cudziny, o štátnom občianstve maloletého dieťaťa, o udelení súhlasu na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, o príprave na budúce povolanie a takéto oprávnenie zveril v celom rozsahu matke. Matka odôvodnila odvolanie § 365 ods. 1 písm. h/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej „C. s. p.“), t. j. že rozhodnutie súdu prvej inštancie v uvedenej časti vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázala na to, že dňa 11.09.2018 v priebehu pojednávania navrhla, aby bol otec pozbavený práva zastupovať a spravovať majetok maloletého dieťaťa z dôvodu závažnej skutočnosti - podozrenia zo spáchania trestných činov sexuálneho zneužívania páchaných na maloletých deťoch, ale aj samotnej matke, ktoré sa nakoniec napokon prejavilo ako opodstatnené. Súd v konaní vykonal dokazovanie oboznámením sa s rozsudkom Okresného súdu Pezinok č. k. 39T/26/2021-1231 zo dňa 03.12.2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 1To/12/2022 zo dňa 23.03.2022, z ktorých mal preukázané, že otec bol uznaný za vinného z prečinu sexuálneho zneužívania podľa § 201a Trestného zákona, z pokračovacieho zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods.1 Trestného zákona v štádiu prípravy, pokračovacieho zločinu zneužívania podľa § 201 ods. 1, 2 Trestného zákona v štádiu prípravy a pokračovanie pokračovacieho zločinu rozširovania detskej pornografie podľa § 369 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j/ Trestného zákona v súbehu s pokračovacím prečinom prechovávanie detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení podľa § 370 ods. 1 Trestného zákona a bol mu uložený trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov a 8 mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Z v trestnom konaní vyhotoveného Znaleckého posudku č. 20/2021 znalkyňou PhDr. Mgr. Elenou Fortis, PhD. vyplýva, že osoba otca je nezodpovedná, nedisciplinovaná, s nezdržanlivým sklonom k sexuálnej hravosti, otec trpí neúplnou sexualitou, nie je schopný rozvíjať vzťah so ženou, čo však nevyklučuje jeho sexuálny záujem o nedospelé aj dospelé objekty, prognóza vývoja osobnosti otca je nepriaznivá, tento si nie je vedomý svojej poruchy sexuálneho motivačného systému ani svojej neúplnej sexuality, nie je motivovaný k zmene, riziko recidívy je vysoké a pravdepodobná prognóza jeho resocializácie je nepriaznivá. Zo Znaleckého posudku č. 22/2021 vypracovaného znalkyňou MUDr. Danicou Caisovou – Škultétyovou vyplýva, že u otca neboli zistené známky závislosti od alkoholu či iných psychotropných látok, diagnostickým vyšetrením bola u otca zistená prítomnosť sexuálnej deviácie – hebefílie, kedy jeho sexuálny systém a zameranie preferuje dievčatá vo veku puberty, táto deviácia ho motivuje vyhľadávať kontakty s dievčatami tohto vekového spektra a nadväzovať s nimi komunikáciu. Znalkyňa ozrejmla, že hebefília je sexuálna orientácia na dievčatá vo veku puberty a orientuje deviantného muža vyhľadávať kontakty s dievčatami vo veku puberty, zvädzať ich, zaujímať sa o ne, ich sexualitu, sexuálny život, pričom vystupujú ako starší skúsenejší muži, ktorí majú tieto dievčatá učiť o ľudskej sexualite. Znalkyňa odporučila, aby otec absolvoval ochranné sexuologické liečenie ústavnou formou s cieľom získať nadhľad nad svojou deviáciou a osvojenia si takej formy správania, ktoré by bolo v medziach zákona.

8. Matka s poukazom na § 38 ods. 2 až 4 Zákona o rodine a na charakter trestných činov, za ktoré bol otec právoplatne odsúdený, na dĺžku a druh uloženého trestu, na skutočnosť, že voči otcovi sú vedené ďalšie trestné konania, týkajúce sa trestných činov sexuálneho zneužívania páchaných na maloletých dievčatách (vrátane matky), ktoré sa doposiaľ nachádzajú v štádiu vyšetrovania, mala za to, že boli splnené zákonné podmienky na úplné pozbavenie rodičovských práv otca vo vzťahu k maloletej A.. Zdôraznila, že za zneužívanie rodičovských práv súdy prevažne považujú ohrozovanie telesného a duševného vývoja detí, umožňovanie im páchať trestnú činnosť, vedenie nemorálneho spôsobu života, týranie detí a pod. Predpokladá sa teda aktívna činnosť, nie pasívny postoj napríklad k páchaniu trestnej činnosti dieťaťom (napr. páchaniu trestnej činnosti dieťaťom). Trestnými rozsudkami bolo nepochybne preukázané, že otec žije neusporiadaným a nemorálnym spôsobom života (trestné činy sexuálneho zneužívania páchaného na maloletých deťoch v priebehu niekoľkých rokov) a zavinene sa správa spôsobom, z ktorého možno vyvodíť, že riadna výchova dieťaťa je ohrozená. S ohľadom na záujem maloletej dcéry a jej zdravý fyzický a psychický vývoj, vzhľadom na sexuálnu deviáciu otca (hebefíliu), ktorá bola zistená znaleckými posudkami, mala matka za to, že je potrebné do rodičovských práv otca zasiahnuť tým najvážnejším spôsobom, a to pozbavením výkonu jeho rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletej dcére. Zdôraznila, že otec ani prakticky v súčasnosti, vzhľadom na právoplatné trestné rozsudky a i to, že ďalšie trestné konania voči otcovi za spáchanie obdobných trestných činov sexuálneho zneužívania maloletých dievčatách ešte neboli skončené, nemôže vykonávať svoje rodičovské práva a povinnosti v celom rozsahu. Obmedzenie vo výkone rodičovských práv v rozsahu ako o ňom rozhodol súd vo výroku II. nepovažovala matka za dostatočné, aby mohla zabezpečiť výkon rodičovských práv a povinností k maloletej v jej najlepšom záujme tak, aby maloletá prosperovala fyzicky aj duševne vo všetkých oblastiach života a štúdia a nebola zároveň ohrozená na výchove nemorálnym vplyvom otca. Otec podľa nej nemorálnym spôsobom života (páchanie trestných činov sexuálneho zneužívania na maloletých dievčatách) stratil svoje rodičovské práva rozhodovať o všetkých podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností, ako napr. o vystaňovaní maloletého dieťaťa do cudziny, o udelení súhlasu na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a aj o príprave na budúce povolanie. Za súladné s najlepším záujmom dieťaťa nemožno považovať, aby bol otec spôsobilý zasiahnuť do života dieťaťa, napr. odopretím súhlasu zvoliť si povolanie, školu, vystaňovať sa do cudziny, či na poskytnutie úkonu zdravotnej starostlivosti. Ani z praktického hľadiska, keď otec je vo výkone trestu odňatia slobody (v ktorom bude veľkú časť detstva a dospievania maloletej), nie je možné si predstaviť, ako by o každej podstatnej veci vo veci výchovy a výkonu rodičovských práv a povinností, mala vopred získať súhlas otca, ktorý by ho navyše mohol bezdôvodne odmietnuť. Matka uzavrela, že v danej veci boli splnené zákonné podmienky na úplné pozbavenie rodičovských práv a povinností otca vo vzťahu k maloletej, alternatívne na obmedzenie aj v rozsahu rozhodovať o podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností.

9. Otec a kolízny opatrovník sa k odvolaniu matky písomne nevyjadrili.

10. Odvolací súd preskúmal vec v ktorej nie je viazaný rozsahom odvolania a odvolacími dôvodmi podľa § 65 a § 66 C. m. p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa 378 ods. 1, § 385 ods. 1, § 219 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej „C. s. p.“), s verejným vyhlásením rozhodnutia podľa § 219 ods. 3 C. s. p. a dospel k záveru o nedôvodnosti odvolania matky, podaného výlučne proti výrokom II., IV. a výroku VII. v časti, v ktorej zamietol návrh matky na pozbavenie výkonu rodičovských práv a povinností otca. Odvolaním matky neboli napadnuté výroky I., III., V., VI. a VII. v časti, v ktorej nad určenú sumu výživného návrh matky v tejto časti zamietol.

11. Podľa § 2 ods. 1 C. m. p. na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

12. Konštatuje, že v postupe súdu prvej inštancie nezistil žiadne vady týkajúce sa procesných podmienok, na ktoré je z úradnej povinnosti povinný prihliadať (§ 2 ods. 1 C. m. p., § 380 ods. 2 C. s. p.).

13. Podľa § 38 ods. 2 Zákona o rodine, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd rodičom obmedzí výkon ich rodičovských práv, ak

- a) žijú trvalo neusporiadaným spôsobom života,
- b) svoje povinnosti vyplývajúce z rodičovských práv a povinností nevykonávajú vôbec, alebo
- c) nezabezpečujú výchovu maloletého dieťaťa.

14. Podľa § 38 ods. 3 Zákona o rodine v rozhodnutí o obmedzení výkonu rodičovských práv podľa odseku 2 súd uvedie rozsah práv a povinností, na ktoré sa obmedzenie vzťahuje.

15. Podľa § 38 ods. 4 Zákona o rodine ak rodič zneužíva svoje rodičovské práva a povinnosti najmä týraním, zneužívaním, zanedbávaním maloletého dieťaťa alebo iným zlým zaobchádzaním s maloletým dieťaťom, alebo výkon rodičovských práv a povinností napriek predchádzajúcim upozorneniam závažným spôsobom zanedbáva, súd pozbaví rodiča výkonu rodičovských práv.

16. Podľa § 39 ods. 1 Zákona o rodine ak súd rozhodol o obmedzení alebo pozbavení výkonu rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu iba vo vzťahu k jednému z rodičov, vykonáva rodičovské práva a povinnosti v plnom rozsahu druhý rodič.

17. Zákon o rodine používa pojem rodičovské práva a povinnosti ako určité synonymum pojmu „rodičovskej zodpovednosti“ v súlade s odporúčaním výboru ministrov RE č. 4/84. Rodičovské práva a povinnosti sú budované na zásadne rovnoprávnom postavení otca a matky pri ich výchove, pričom zákon nerozlišuje, či ide o dieťa manželské alebo nemanželské. Úlohou rodičovských práv a povinností je jednak ochrániť práva dieťaťa, jednak poskytnúť rodičovi prostriedky a priestor, aby mohol svoju výchovnú povinnosť realizovať. Rodič má nielen povinnosť dieťa vychovávať, ale je to aj jeho právo. Rodičovské práva a povinnosti, vrátane zastupovania maloletého dieťaťa a správy jeho majetku patria osobám, ktoré sú podľa zákona považované za rodičov, teda žene, ktorá dieťa porodila - matke a mužovi, ktorému svedčí domnienka otcovstva. Pre oboch platí podmienka plnej spôsobilosti na právne úkony, pričom rodičia sú pri výkone týchto práv zásadne rovnoprávni. K prelomeniu tejto zásady môže dôjsť len výnimočne v situáciách, keď jeden z rodičov nežije, alebo nie je známy, alebo nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, tiež keď bol jednému z rodičov pozastavený výkon rodičovských práv a povinností, alebo bol vo výkone rodičovských práv a povinností obmedzený alebo pozbavený. Pozastavenie, obmedzenie, pozbavenie výkonu rodičovských práv patrí výlučne do právomoci súdu, ktorý ich môže uložiť iba a len v prípade, ak sa naplnia zákonom kvalifikované skutočnosti dané v § 38 Zákona o rodine. Pozastavenie výkonu rodičovských práv a povinností vyžaduje existenciu závažnej prekážky brániacej rodičovi vykonávať rodičovské práva a povinnosti a skutočnosť, že si pozastavenie vyžaduje najlepší záujem maloletého dieťaťa. Obmedzenie výkonu rodičovských práv a povinností spočíva vždy v zavinenom správaní rodičov, v prípade pozbavenia výkonu rodičovských práv a povinností ide o zneužívanie rodičovských práv a povinností alebo o ich zanedbávanie závažným spôsobom napriek predchádzajúcim upozorneniam.

18. Pozbavenie výkonu rodičovských práv a povinností je najzávažnejším zásahom, rodičovi je ich výkon odňatý úplne, po právoplatnosti rozsudku nemôže viac svoje dieťa nielen vychovávať, ale ani zastupovať a spravovať jeho majetok. Zostáva mu zachovaná jedine vyživovacia povinnosť a tiež mu zostávajú zachované tie práva, ktoré stoja mimo rámec rodičovských práv a povinností. Súd pozbaví rodiča výkonu jeho rodičovských práv a povinností, ak rodič svoje rodičovské práva a povinnosti zneužíva, alebo ich závažným spôsobom zanedbáva, a to aj napriek predchádzajúcim upozorneniam. Pre pozbavenie výkonu rodičovských práv a povinností nestačí jednorazové, alebo ojedinelé vybočenie z riadneho rámca plnenia rodičovských práv a povinností, ale musí ísť o dlhodobý a trvajúci stav. Predpokladom pozbavenia rodičovskej zodpovednosti je, že rodič neplní svoje povinnosti, aj keby ich plniť mohol.

19. V posudzovanej veci matka maloletého dieťaťa návrh na pozbavenie otca výkonu rodičovských práv a povinností, uplatnený v priebehu konania o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, a aj v podanom odvolaní, odôvodňovala charakterom trestných činov, za ktoré bol otec odsúdený (prečin sexuálneho zneužívania podľa § 201a Trestného zákona, z pokračovacieho zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona v štádiu prípravy, pokračovacieho zločinu zneužívania podľa § 201 ods. 1, 2 Trestného zákona v štádiu prípravy a pokračovanie pokračovacieho zločinu rozširovania detskej pornografie podľa § 369 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j/ Trestného zákona v súbehu s pokračovacím prečinom prechovávanie detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení podľa § 370 ods. 1 Trestného zákona), dĺžkou a druhom otcovi uloženého trestu (trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov a 8 mesiacov) a existenciou ďalších trestných konaní týkajúcich sa trestných činov sexuálneho zneužívania páchaných na maloletých dievčatách (vrátane matky, ktorá v priebehu konania podala na otca trestné oznámenie). V odvolaní navyše poukázala na riadne neplnenie si vyživovacej povinnosti otca k maloletému dieťaťu.

20. Odvolací súd sa zhoduje so súdom prvej inštancie v tom, že v posudzovanom prípade vykonaným dokazovaním zistené skutkové okolnosti prípadu nie je možné podriaďiť pod ust. § 38 ods. 4 Zákona o rodine, keďže tieto nesmerujú k úvahe, že by otec zneužíval svoje rodičovské práva a povinnosti týraním, zneužívaním, zanedbávaním maloletého dieťaťa alebo iným zlým zaobchádzaním s maloletým dieťaťom, alebo že by výkon rodičovských práv a povinností, napriek predchádzajúcim upozorneniam závažným spôsobom zanedbával. Za dôvod k pozbaveniu výkonu rodičovských práv a povinností otca neposúdil ani tvrdenie matky o riadnom neplnení si vyživovacej povinnosti otca, keď z doložených listinných dôkazov vyplýva, že platby výživného (aj keď cestou vymáhania vykonateľného exekučného titulu na plnenie – uznesenia Okresného súdu Bratislava II zo dňa 27.04.2017, sp. zn. 13P/77/2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26.06.2017, sp. zn. 11CoP/263/2017) boli matke do 17.12.2020 poukazované a od 01.01.2021 je jej podľa § 2 ods. 1 písm. a/, ods. 2, 3, § 4 ods. 1, 2, § 8 zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom vyplácané náhradné výživné (otec bol vo vyšetrovacej väzbe, neskôr vo výkone trestu odňatia slobody). Závažné zistenia týkajúce sa osoby otca vo vzťahu k ním páchanej trestnej činnosti, však pri zohľadnení záujmu maloletého dieťaťa, plne opodstatňujú obmedzenie rodičovských práv a povinností otca podľa § 38 ods. 2 Zákona o rodine, a to v rozsahu úpravy styku s maloletým dieťaťom a práva zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok.

21. Účastníkom dáva odvolací súd do pozornosti, že pokiaľ súd prvej inštancie následne v kontexte rozsahu obmedzenia výkonu rodičovských práv a povinností otca v rozhodnutí zakázal styk otca s maloletou a oprávnenie zastupovať a spravovať majetok maloletého dieťaťa zveril matke, jeho úvaha je vecne a právne správna, vychádzajúca z ust. § 39 ods. 1 Zákona o rodine. Dodáva, že obmedzenie výkonu rodičovských práv a povinností otca v otázke zastupovania maloletého dieťaťa a správy jeho majetku v nadväznosti na § 28 ods. 3 Zákona o rodine znamená, že takéto právo (zastupovať maloleté dieťa a spravovať majetok maloletého dieťaťa) vykonáva matka výlučne sama, pričom ust. § 35 Zákona o rodine o možnosti rodiča obrátiť sa na súd pri nezhode sa v tomto prípade neuplatňuje (je vylúčený). V nadväznosti na uvedené potom odvolací súd pri prejednaní odvolania nezohľadňoval ani alternatívny odvolací návrh matky na obmedzenie rodičovských práv otca, vzťahujúci sa aj na rozhodovanie o podstatných veciach súvisiacich s výkonom rodičovských práv a povinností, najmä o vysťahovaní do cudziny, o štátnom občianstve maloletého dieťaťa, o udelení súhlasu na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a o príprave na budúce povolanie, vychádzajúci z ust. § 35 Zákona o rodine, keďže výkon práva zastupovať maloleté dieťa patrí výlučne matke.

22. S poukazom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti (t. j. vo výrokoch II., IV., VII. v časti, v ktorej zamietol návrh matky na pozbavenie výkonu rodičovských práv a povinností otca) a v závislom výroku IX. o trovách konania podľa § 387 ods. 2 C. s. p. ako vecne a právne správny potvrdil.

23. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 C. m. p. v spojení s § 396 ods. 1 C. s. p.

24. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0 (§ 2 ods. 1 C. m. p., § 393 ods. 2 C. s. p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).